

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
3. แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
5. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองซึ่งราชการส่วนกลางได้มอบอำนาจในการปกครองและบริหารกิจการงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และพื้นที่ของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย โดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องอยู่ในบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนกลางเป็นเพียงคอยกำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินกิจการไปด้วยความเรียบร้อย หรืออีกนัยหนึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การกระจายอำนาจของราชการส่วนกลางเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ปกครองตนเองตามระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอิสระต่างหากจากการปกครองของราชการส่วนกลาง ที่ให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง

1. ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ในหลักการที่สำคัญมีนัยที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

พจนต์ เอี่ยมสำอางค์ (2542 : 17) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาล ได้กระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีสิทธิดำเนินการปกครองตนเองและมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร

อนุก เหล่าธรรมทัศน์ (2545 : 27) ได้ให้ความหมายว่า การเป็นประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นนั้น ต้องการเน้นที่ประชาชนปกครองโดยตนเองทางตรงให้มากขึ้น หมายความว่าถ้าเป็นประชาธิปไตยระดับประเทศเน้นการเลือกผู้แทน แต่ถ้าเป็นประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยตรง คือเน้นการที่ประชาชนปกครองตนเอง

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 9) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยมีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่นให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายตัดสินใจ และดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายใต้ท้องถิ่นของตนเองเท่านั้น และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

รสคนธ์ รัตนเสริมวงศ์ (2546 : 15) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาให้อำนาจแทนประชาชน เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระภายใต้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งส่วนราชการได้มอบอำนาจในการปกครองและการบริหารกิจการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่ของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมายโดยมีความเป็นอิสระตามสมควร

โกวิทช์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง (2547 : 13) ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น มีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารงานอย่างเป็นอิสระในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงินและการคลัง กำหนดนโยบายของตนเองรวมทั้งหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติเพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชนในท้องถิ่น

วุฒิสาร ตันไชย (2547 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางหรือส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่และประชากรเป็นของตนเอง ประการสำคัญองค์กรดังกล่าวจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจจากส่วนกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ประชัน คณะวัน (2549 : 176) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งกำหนดขอบเขตพื้นที่ไว้แน่ชัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างรูปแบบเป็นของตัวเอง มีอำนาจและหน้าที่กำหนดไว้ โดยบทบัญญัติเฉพาะรวมทั้งมีความเป็นเอกเทศหรือความเป็นอิสระทางการเงิน และอื่น ๆ ตามสมควร

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองซึ่งรัฐบาลกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งหรือหลาย ๆ ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการภายในขอบเขต กิจกรรมที่รัฐมอบหมายให้กระทำได้ การปกครองในลักษณะนี้ถึงแม้จะมีอิสระในการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นเอง เช่น การตรากฎหมายของท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับและบทบัญญัติที่บังคับในท้องถิ่น ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ โดยไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐและมีให้เป็นอิสระในการดำเนินกิจการทุกประเภทในท้องถิ่นใดโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยอิสระ การปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีองค์กรหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นและเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีประชาชนร่วมดำเนินการไม่ว่าในฐานะผู้ปกครองท้องถิ่น ผู้เลือกตั้งตัวแทนเข้ามาปกครอง ผู้กำหนดเสนอแนะนโยบาย ผู้ควบคุม หรือผู้เข้าร่วมในรูปแบบอื่นก็ตาม

2. ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐบาล ในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการเมืองการปกครอง และเพื่อสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น จึงสามารถสรุปได้ดังนี้

อมร รักษาสมัย (2543 : 179-180) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ยิ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้นเท่าใด การปกครองส่วนท้องถิ่นยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 ได้ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นมากขึ้น โดยให้ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน มีดังนี้

1. เน้นการให้ความเป็นอิสระ แต่ต้องไม่เกิดความแตกแยกในชาติ
2. เน้นสิทธิในการที่จะได้รับการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน
4. ให้ความสำคัญของท้องถิ่นในด้านต่างๆ มากขึ้น
5. มีองค์ประกอบขององค์กร คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารท้องถิ่น

6. การให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการเสนอให้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

7. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงศิลปวัฒนธรรม

พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์ (2543 : 95) ได้กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญหลายประการดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นจะช่วยให้การแก้ปัญหาการปกครองสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง เพราะประชาชนรู้ปัญหาและเป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการแก้ปัญหานั้นย่อมได้ผลเพราะประชาชนรู้ปัญหาดีกว่าบุคคลอื่นเนื่องจากใกล้ชิดเหตุการณ์

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตน เท่ากับเป็นการฝึกฝน ให้รู้จักการเรียนรู้การปกครองระดับชาติไปในตัว กล่าวอีกนัยหนึ่ง การปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองระดับชาติ ซึ่งอำนวยในการพัฒนาการทางการเมืองไปในตัว

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระทางด้านการเงินและกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไปได้ส่วนหนึ่ง

4. การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งและบริหารงานมีประสิทธิภาพจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีความรู้สึกว่ามีคามผูกพันและมีส่วนได้เสีย ความสำนึกเช่นนี้จะสร้างสรรค์พลเมืองที่รับผิดชอบ (Responsible Citizens)

5. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตนเอง

โกวิท พวงงาม (2550: 33) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชนทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาและเลื่อมใสในระบบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งภาระของรัฐบาลและทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนทั้งยังสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การปกครองท้องถิ่นยังเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารประเทศในอนาคตและยังสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ต้องให้คนในท้องถิ่นนั้นๆ ปกครองตนเองอย่างเป็นอิสระ สามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างตรงจุด

ภายในกรอบของกฎหมาย รัฐหรือผู้แทนรัฐเข้าไปกำกับดูแลเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประเทศชาติโดยส่วนรวมเท่านั้น และที่สำคัญการปกครองส่วนท้องถิ่นคือรากแก้วของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและเป็นแหล่งเรียนรู้ การปกครองระดับชาติ อีกทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งด้านกำลังเงินและกำลังคนด้วย

3. วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยนั้น มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อกำกับดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล ในเขตพื้นที่ แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณ และพนักงานเจ้าหน้าที่เอง มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

โกวิท พวงงาม.(2550 : 34) การปกครองท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง เพื่อให้ท้องถิ่นได้มีการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดงบประมาณ ตลอดจนอำนาจหน้าที่อื่น โดยอยู่ในความกำกับดูแลจากส่วนกลาง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 3.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งด้านการเงิน ตัวบุคคล เวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน
- 3.2 เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
- 3.3 เพื่อให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

กล่าวโดยสรุป วัตถุประสงค์ในการปกครองท้องถิ่นก็คือเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่นได้บริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการบริหารงานในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้รับความพึงพอใจสูงสุด นอกจากนี้ท้องถิ่นยังเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำหรับประชาชนทุกคน

4. องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย ในปัจจุบันรัฐบาลได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ซึ่งเป็นกรรมวิธีของการกระจายอำนาจการปกครอง ดังนั้น ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญในทุก ๆ ด้าน นักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2523 : 22; อ้างถึงใน พูนพิพัฒน์ ปัตตาเทสัง. 2551 : 11) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไประบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

4.1 สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

4.2 พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองท้องถิ่นตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎหมายที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร

4.3 การกระจายอำนาจหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4.4 องค์กรนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ และควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

4.5 การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

4.6 อิสระในการปกครองท้องถิ่น สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมีความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

4.7 มีงบประมาณของตนเอง โดยมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

4.8 การควบคุมการดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชน โดยส่วนรวมโดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้ มิได้หมายความว่ามิอิสระเต็มที่ทีเดียว

แต่คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินกิจการเท่าที่จำเป็นเท่านั้น มิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

โกวิท พวงงาม (2550 : 32) กล่าวว่า นอกจากนี้ คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นโดยนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ตามคำสั่งที่ 262/2535 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2535 เพื่อศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2535) ในทุกรูปแบบเพื่อหาแนวทางและข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การคลัง และงบประมาณตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกับหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีขอบเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
5. มีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองที่ชัดเจนและเหมาะสม
6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

แม่บท

9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปขององค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น ต้องมีสถานะตามกฎหมาย มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง ตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเอง มีอำนาจในการกำหนดงบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีและบริหารงานคลังของตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติกิจการภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร แต่ยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม ซึ่งการมีอิสระของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินกิจการของหน่วยการปกครองท้องถิ่นเท่านั้น

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล ซึ่งจัดตั้งมาจากสภาตำบลที่มีรายได้และจำนวนประชากรในพื้นที่ตามเกณฑ์ที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้

ทับทิม ประยูรวงศ์ และคณะ.(2547 : 49) ได้กล่าวว่า เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีบทบาทและร่วมกันบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านได้ทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องที่และราษฎรเป็นส่วนรวม อันจะเป็นทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วยวิธีจัดให้มีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลขึ้น การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเริ่มชัดเจนขึ้นมาเรื่อยๆ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2509 กระทรวงมหาดไทยได้ออกคำสั่ง ที่ 275/2509 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) ขึ้น โดยรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลเข้าเป็นองค์กรเดียวกันเช่นเดียวกับแบบการปกครองของสุขาภิบาล ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์ยิ่งขึ้นและให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติในหลักการ แต่เป็นที่สังเกตว่าคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวนี้เป็นเพียงระเบียบบริหารราชการแผ่นดินหรือประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ได้ระบุไว้ ต่อมาเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ได้มีการประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 แก้ไขปรับปรุงระเบียบบริหารของตำบลและให้ปรับปรุงตำบลให้เป็นสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ภายใน 3 ปี เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้นและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน อย่างไรก็ตาม ฐานะของสภาตำบลยังไม่ได้เป็นนิติบุคคล แต่ถือเป็นหน่วยหนึ่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยย่อยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่านั้น

โกวิท พวงงาม (2550 : 169-170) กล่าวว่า ใน พ.ศ. 2537 ได้มีประกาศใช้

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบสภาตำบล ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล ได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การที่สะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจสู่หน่วยงานการบริหารระดับตำบลซึ่งส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจการบริหารราชการปกครองสู่องค์กรพื้นฐานในระดับตำบลโดยประชาชนจะได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนาตำบลซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมแนวความคิดตามระบอบประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบันที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำบลจะมีมากขึ้น โดยผ่านผู้แทนของตนในองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เป็นที่เชื่อได้ว่าความเจริญและการพัฒนาในทิศทางที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลจะส่งผลให้เกิดความเจริญและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในภาพรวมของประเทศต่อไป

2. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวัน ภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 245-248) ได้กล่าวว่า โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ เกิดจากการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

2.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียง 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภา 6 คน อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภา 1 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานและรองประธานสภาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน เป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นตำแหน่งเมื่อครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายมีดังต่อไปนี้

2.1.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

2.1.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบัญญัติ นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และข้อบังคับของทางราชการ

2.2 คณะบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบลและรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เกิน 2 คน นายกององค์การบริหารส่วนตำบลได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ ในกรณีที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลา 4 ปี ก็ให้ถือว่าเป็น 1 วาระ และเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง 2 วาระติดต่อกันแล้ว จะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา 4 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน 2 คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายมีดังต่อไปนี้

2.2.1 มีหน้าที่ในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.2.3 รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

2.2.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจควบคุมดูแลและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ในการสั่งการหรือการปฏิบัติราชการของรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งไว้เป็นผู้รักษาราชการให้มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและอำนาจหน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

3. การแบ่งส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล

ในการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จำเป็นต้องมีการแบ่งส่วนราชการให้ถูกต้องชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานของข้าราชการประจำ และฝ่ายการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย มีความรับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน รวมถึงการสั่งการและการมอบหมายหน้าที่ต่างๆ ให้ถูกต้องตามส่วนราชการ

ทับทิม ประยูรวงศ์ และคณะ (2547 : 113-114) ได้กล่าวว่า การแบ่งส่วนราชการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากที่กล่าวมาแล้วว่า มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว ยังมีฝ่ายประจำที่เป็นกลไกช่วยบริหารและดำเนินการ นั่นก็คือ พนักงานส่วนตำบล การแบ่งส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นอยู่กับระดับชั้นและรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 72 ได้กำหนดให้้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดแบ่งการบริหารงานดังนี้

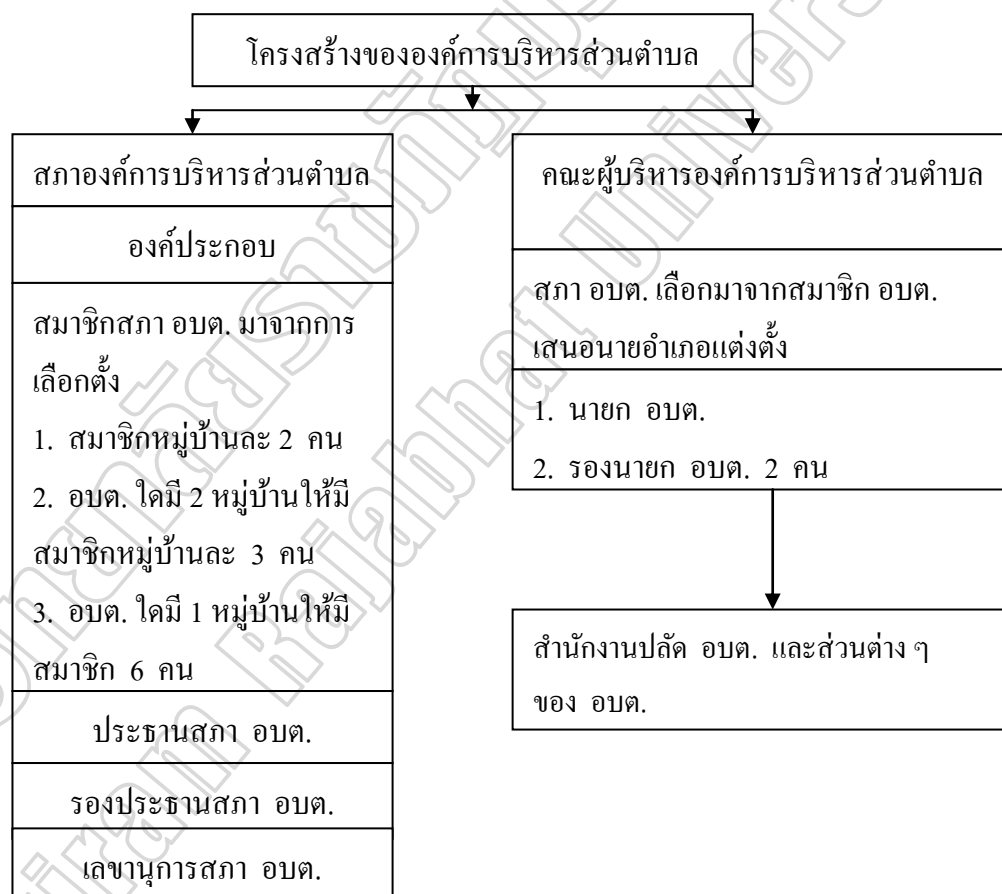
3.1 สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ส่วนต่าง ๆ ที่้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

โกวิท พวงงาม (2550 : 265) ได้กล่าวว่า นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์ในกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ร้องขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการ

จังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีเป็นข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

จะเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารโดยผู้ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับผิดชอบดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนและพัฒนาท้องถิ่นจึงมีบทบาทภารกิจมาก คือ เป็นผู้กำหนดทิศทางการพัฒนาของชุมชน เช่น การบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ขอบัญญัติและแผนพัฒนาตำบล เป็นต้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : โกวินท์ พวงงาม (2550 : 258)

4. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ตามแผนกระจายอำนาจ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบ การบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 249) ได้กล่าวว่า ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณการตรวจสอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยบัญญัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำ ดังนี้

4.1 อำนาจหน้าที่ต้องจัดทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

4.1.1 จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก

4.1.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้ง

กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4.1.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4.1.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.1.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.1.6 ส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

4.1.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

4.1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

4.2 อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความสามารถ มี ศักยภาพเพียงพออาจจัดทำกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

4.2.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

4.2.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

4.2.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

4.2.4 ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

4.2.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์

4.2.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน

- 4.2.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 4.2.8 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 4.2.9 ให้มีการตลาด ทำเทียบเรือ และทำข้าม
- 4.2.10 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 4.2.11 การท่องเที่ยว
- 4.2.12 การผังเมือง

นอกจากที่กล่าวข้างต้น อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องทำในเขตและอาจทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาคหรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐในการที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เมื่อกิจการนั้นเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้ส่วนราชการหรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐนำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาด้วย

4.3 อำนาจหน้าที่ที่อาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจกรรมนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจกรรมร่วมกันได้

4.4 อำนาจหน้าที่ออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลและกำหนดค่าธรรมเนียม

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลออกข้อบัญญัติหรือให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่ไม่ให้กำหนดโทษปรับเกิน 1,000 บาท เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

5. การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งบริหารโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหารงาน ให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

ในการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2546 : 23)

1. นายอำเภอกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย

2. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ หากมีการกระทำเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

3. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้บริหารทั้งคณะหรือบางคนพ้นจากตำแหน่งเมื่อเห็นว่ามี การกระทำฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์.(2550:249) ได้กล่าวว่า ให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบบังคับของทางราชการ ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอให้มีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบถาม ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบก็ได้ เมื่อนายอำเภอเห็นว่านายกององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดปฏิบัติในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอได้ชี้แจงและนำตักเตือนแล้วไปปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอช้ามิได้ ให้นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ตามที่เห็นสมควรได้ แล้วให้รีบรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทราบภายใน 15 วัน เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว การกระทำของนายกององค์การบริหารส่วนตำบลที่ฝ่าฝืนคำสั่งของนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี ไม่มีผลผูกพันองค์การบริหารส่วนตำบล หากปรากฏว่าสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ หากปรากฏว่านายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวนโดยเร็ว ในกรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่านายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีพฤติกรรมจริง ให้นายอำเภอ

เสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมด้วยก็ได้ คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น

1. ความหมายของการคลังท้องถิ่น

การคลังท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการอันหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การปกครองท้องถิ่น ดังนั้นการคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมากที่จะช่วยให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถให้บริการและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น (Local Finance) ไว้ดังต่อไปนี้

ไพบุลย์ ช่างเรียน, (2528 : 13 ; อ้างถึงใน พูนพิพัฒน์ ปัตตาเทสัง. 2551 : 25) ได้กล่าวว่า การคลังท้องถิ่น หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการเงินของท้องถิ่นในด้านการแสวงหาแหล่งที่มาของรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในกิจการที่จำเป็น รวมถึงการจัดการเกี่ยวกับหนี้สินเงินกู้ต่าง ๆ การบริหารด้านการตรวจสอบบัญชี และการลงบัญชีขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การพิจารณาในเรื่องการคลังท้องถิ่นจึงต้องพิจารณาให้ครอบคลุมไปถึงเรื่องแหล่งที่มาของรายได้ การกำหนดประเภทของรายจ่ายและกระบวนการงบประมาณขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

จรัส สุวรรณมาลา (2545 : 2) ได้ให้ความหมายการคลังท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง การระดม “ปัจจัยการผลิต” มาใช้ในการบริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งในยุคก่อนมีการระดมกำลังแรงงาน สิ่งของ ทรัพย์สิน ที่ดิน มาใช้ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชน แต่ในยุคนี้จะมุ่งเน้นการหา “รายได้” ที่เป็นตัวเงินมาใช้จ่ายในการจัดบริการเป็นหลัก

อภิรัตน์ จันตะนี (2554 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายการคลังท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง การบริหารงานคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาถึง การจัดหารายได้และการกำหนดรายจ่าย การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อวัสดุ การว่าจ้าง การบัญชี และการตรวจบัญชีขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การคลังท้องถิ่น หมายถึง การระดมกำลังแรงงาน สิ่งของ ทรัพย์สิน ที่ดิน เพื่อจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งการบริหารงานคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาถึงการจัดหารายได้เพื่อกำหนดรายจ่าย และการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ

วัตถุประสงค์ การว่าจ้าง การบัญชี และการตรวจบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตัวเอง

2. ความสำคัญของการคลังท้องถิ่น

เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดทำบริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชน รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น ดังนั้น การคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดหารายได้เพื่อนำมาจัดทำงบประมาณรายจ่าย ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคลังท้องถิ่น ดังนี้

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 258) กล่าวว่า การคลังนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติภารกิจเพื่อให้บริการแก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เนื่องจากจะต้องมีการจัดหารายได้และใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์หรือความต้องการของท้องถิ่น การที่จะดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่นให้ได้คืบหน้าย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานคลังที่ดีเป็นสำคัญ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้นทุกขณะ จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การคลังจึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเจริญก้าวหน้าและมีความสามารถในการรับใช้ประชาชนในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการมีรายได้ของท้องถิ่นเป็นสำคัญ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นเท่านั้น ทำให้อำนาจในการปกครองตนเองลดน้อยลง ในทางกลับกันหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้และมีฐานะทางการคลังดีก็ทำให้การควบคุมจากส่วนกลางน้อยลงตามไปด้วย

ภักดี ศิวะพรชัย (2550 : 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคลังท้องถิ่นว่า รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการคลัง เพื่อการบริหารงานส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดทำบริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชน รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น จำต้องมีรายได้ที่เพียงพอ

หรือยอมขึ้นอยู่กับว่ามีรายได้แก่การทำนุบำรุงท้องถิ่นตามสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้น้อยหรือไม่เพียงพอ ทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพึ่งพาหรือขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เมื่อการเป็นดังนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นตามจำนวนเงินที่ได้รับ การอุดหนุนนี้ การที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากย่อมทำให้สิทธิและอำนาจหน้าที่ในการปกครองตนเองลดน้อยลง และขาดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้า และส่งผลกระทบต่อพัฒนาทางการเมืองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งจะเห็นว่าในประเทศที่มีการปกครองส่วนท้องถิ่นที่พัฒนาแล้ว รัฐบาลจะมอบอำนาจในการจัดหารายได้ให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

สรุปได้ว่า การคลังของท้องถิ่นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดหารายได้ และกำหนดการใช้จ่ายการบริหารงานคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งในการที่จะช่วยให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีรายได้น้อยและฐานะการคลังยังไม่ดีแล้วก็ไม่พ้นที่จะต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เมื่อเป็นเช่นนี้จำเป็นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นเท่าใด ย่อมทำให้มีสิทธิหรืออำนาจการปกครองตนเองมีน้อยลงและส่งผลทำให้ขาดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร

3. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลัง

การกระจายอำนาจทางการคลังเป็นกลยุทธ์ด้านหนึ่งในกลยุทธ์หลายๆ ด้าน ของการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นนั้น การกระจายอำนาจทางการคลังนับว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง อันจะทำให้การบริหาร และการปฏิบัติในการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองสู่ท้องถิ่นนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และความต้องการของประชาชน

สมบุญ ทาปัน (2544 : 11) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง สภาวะที่หน่วยงานหรือชุมชนระดับล่าง มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมของตนเองได้อย่างกว้างขวาง การกระจายอำนาจเป็นสภาวะที่ตรงกันข้ามกับ การรวมอำนาจ ซึ่งเป็นสภาวะที่หน่วยงานระดับบนสุดหรือองค์กรระดับสูงเป็นผู้กำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในทุกเรื่อง

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550: 435) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจการปกครองเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบริหารท้องถิ่นของตน นับได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญ

ซึ่งในการพัฒนาประเทศ แต่อย่างไรก็ตามการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นนั้น จำเป็นจะต้องมีการกระจายอำนาจทางการคลังควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ และกำลังความสามารถที่จะไปพัฒนาความเจริญในท้องถิ่นของตนเอง การที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจทางการคลังเพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นมีอิสระทางการคลังได้ตามสมควร ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เช่น แหล่งที่มาของรายรับ (Source of revenue) การใช้งบประมาณ การจัดหาพัสดุและการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นต้น ท้องถิ่นจึงมีอิสระพอสมควรในการที่จะกำหนดรายได้และประมาณการใช้จ่ายงบประมาณ ในขณะที่เดียวกัน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความสัมพันธ์กับการคลังส่วนกลาง กล่าวคือ รัฐบาลมักควบคุมดูแลการคลังท้องถิ่นเพื่อไม่ให้เกิดการบริหารของท้องถิ่นเกิดความเสียหายในทางปฏิบัติ รัฐบาลจึงต้องดูแลให้การใช้จ่ายเงินของท้องถิ่นในกิจการที่จำเป็น และที่สำคัญที่สุดรัฐบาลจะต้องคอยช่วยเหลือสนับสนุนให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่ท้องถิ่นที่ผ่านมาปรากฏว่ายังไม่เป็นอิสระตามหลักของการกระจายอำนาจทางการคลังอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลัง หมายถึง การมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการตัดสินใจในแนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเอง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น และให้อิสระทางการคลังตามสมควรภายใต้ขอบเขตของกฎหมายทั้งเรื่องที่มาของรายรับ และการใช้จ่ายเงินในกิจการที่จำเป็น โดยมีรัฐบาลคอยช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อให้ท้องถิ่นได้รับประโยชน์มากที่สุด

4. ความหมายของการกระจายอำนาจทางการคลัง

การกระจายอำนาจทางการคลังจากส่วนกลางไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เพื่อให้ท้องถิ่นเกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลังมากขึ้น ตลอดจนสามารถบริหารงบประมาณต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่และรวดเร็ว ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจทางการคลังไว้หลายประการ ดังนี้

สมบุญ ทาป็น (2544 : 19) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจทางการคลังให้ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยรวม การกระจายความเจริญและความมั่นคงสู่ภูมิภาคต่างๆ อย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน พร้อมกับการการสนับสนุนการปกครองของตนเองของภูมิภาคและท้องถิ่นต่างๆ นั้น จึงเป็นเรื่องที่ซับซ้อน และอาจจำเป็นต้องทำการปรับปรุงระบบการคลังให้มีความยืดหยุ่นต่อสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 435) ได้กล่าวว่า ตามหลักการกระจายอำนาจทางการคลังท้องถิ่น (Fiscal Decentralization) หมายถึง การโอนความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านการเงินจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินซึ่งได้มาจากการจัดเก็บภาษีในท้องถิ่นและเงินอุดหนุนของรัฐบาล ซึ่งลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจทางการคลังมีดังนี้

4.1 บริการสาธารณะที่ให้กับท้องถิ่น จะต้องดำเนินการต่อประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ได้รับบริการจากรัฐ

4.2 ผู้ใช้บริการท้องถิ่นจะต้องจ่ายค่าบริการบางส่วนโดยประชาชนในท้องถิ่น อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลิตบริการสาธารณะ

4.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถหารายได้จากภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์

4.4 มีการโอนรายได้จากรัฐบาลกลาง สำหรับค่าใช้จ่ายบางอย่างหรือการใช้จ่ายทั่วไป ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอนุญาตให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นกู้ยืม

กล่าวโดยสรุป การกระจายอำนาจทางการคลัง หมายถึง การโอนความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ด้านการเงิน จากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เป็นการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ทั้งในเรื่องการเมือง การบริหาร การคลังและงบประมาณ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดบริการสาธารณะให้กับท้องถิ่น โดยมีเงินรายได้จากภาษีที่จัดเก็บ และเงินโอนจากรัฐบาล

5. ความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการคลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 78 ได้บัญญัติให้ “กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานและสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” มาตรา 284 บัญญัติว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล และมีอำนาจของตนเองโดยเฉพาะ เหตุผลที่รัฐบาลกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจทางการคลังมีด้วยกัน 2 เหตุผล คือ (พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. 2550 : 436-437)

5.1 เหตุผลทางเศรษฐกิจ เพราะจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรบริการ สาธารณะบางอย่าง เช่น ถนน สวนสาธารณะ การขจัดขยะมูลฝอย และบริการอื่น ๆ ซึ่งรัฐบาล ไม่สามารถทำหน้าที่จัดสรรบริการสาธารณะดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้ท้องถิ่นเป็นผู้ทำหน้าที่จัดสรรเอง ทั้งนี้เพราะท้องถิ่นจะทราบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างดี สามารถปรับค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะการคลังและการเสียดของประชาชนในท้องถิ่นที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ช่วยให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเสียภาษีโดยสมัครใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะประชาชนผู้เสียภาษีส่วนใหญ่จะทราบว่าเงินภาษีที่เสียไปได้นำไปใช้จ่ายเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและท้องถิ่น จึงทำให้ประชาชนเต็มใจที่จะเสียภาษีให้แก่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

5.2 เหตุผลทางการเมือง เพราะเป็นรากฐานของการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ประชาชนในท้องถิ่นจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองโดยการเลือกผู้แทนเข้าไปบริหารงานในท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นได้มีโอกาสใกล้ชิดกับประชาชนได้มากที่สุด และทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และเมื่อรัฐบาลได้กระจายอำนาจและหน้าที่ให้แก่ท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะใช้เวลาแก้ปัญหาสำคัญของประเทศอย่างจริงจังต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นรากฐานในการฝึกผู้นำทางการเมืองของประเทศ เพราะการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นนั้นเป็นวิธีการหนึ่งในการฝึกฝนและสร้างผู้นำทางการเมือง ผู้นำบริหารงานสาธารณะในระดับต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการคลังสู่ท้องถิ่น เพื่อให้มีบทบาทและความอิสระในการดำเนินกิจกรรมและการบริหารจัดการ ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและระบบสาธารณูปโภคให้กับท้องถิ่น สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 283-290 ได้กำหนดกรอบไว้ โดยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการกระจายอำนาจในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านภารกิจและหน้าที่ด้านบุคลากร และโดยเฉพาะด้านการคลังที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การกระจายอำนาจบรรลุผลสำเร็จ

6. เครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลัง

การกระจายอำนาจทางการคลังจากรัฐบาลกลางสู่ท้องถิ่นนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รัฐบาลต้องมีเครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลังที่ดี โดยการกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติ หรือออกมาตรการต่างๆ เข้ามาช่วยในการควบคุมดูแลเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายหรือเป้าหมาย ซึ่งเครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลังนั้น ได้มีนักวิชาการให้ความเห็นหลายท่าน พิจารณาได้ดังนี้

อุทธร ชวเมธี (2541 : 31-32 ; อ้างถึงใน พูนพิพัฒน์ ปัตตาเทสัง. 2551 : 29) ได้กล่าวว่า คณะกรรมการกำหนดแนวทางในการกระจายอำนาจซึ่งจัดตั้งในสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2534 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนและองค์การของประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น และได้เสนอเครื่องมือในการกระจายอำนาจ 5 ประการคือ

1. ระบบการคลัง เน้นการปรับปรุงการคลังส่วนท้องถิ่น โดยกระจายอำนาจและหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรและรายได้อื่นในท้องถิ่นยิ่งขึ้นควบคู่กับการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรและการใช้จ่ายเงินอุดหนุนให้เหมาะสมและเกิดความคล่องตัวขึ้นในระยะยาวและเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถก่อกำหนดผู้กักตุน มาลงทุนในกิจการของท้องถิ่นภายในกรอบวินัยทางการคลังของประเทศโดยรัฐบาลกลางของประเทศจะเป็นผู้ดูแลทั้งระบบ

2. ระบบงบประมาณการกระจายอำนาจด้านงบประมาณจากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นมากขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานทั้งในด้านบริหารและการพัฒนาเกิดความคล่องตัวและบังเกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. ระบบการบริหาร เน้นการปรับปรุงระบบบริหารทั้งส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่นในแต่ละระดับให้ได้มีอำนาจในการตัดสินใจภายใต้ขอบเขตที่ชัดเจน รวมทั้งพัฒนาระบบที่บริหารงานบุคคลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจ

4. เน้นการปรับปรุงวางแผนพัฒนาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (โดยให้แผนของทุกหน่วยงานให้จังหวัดอยู่ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด) และใช้ระบบแผนเป็นเครื่องมือหรือกรอบในการพิจารณาอนุมัติวงเงินรายจ่ายจากแหล่งต่าง ๆ

5. บังคับด้านระเบียบและกฎหมาย พิจารณาปรับปรุง แก้ไขระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการกระจายอำนาจทางการคลังงบประมาณการบริหารและการวางแผน โดยมุ่งให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมบุญ ทาป็น (2544 : 19) ได้กล่าวว่า เครื่องมือหรือมาตรการทางการคลังที่รัฐบาลนำมาใช้สนับสนุนการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นมี 3 มาตรการหลักคือ ภาษี และการหารายได้ งบประมาณรายจ่าย และการกู้ยืม

สรุปได้ว่า เครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลังนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการกระจายอำนาจทางการคลังเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินจากรัฐบาลกลาง โดยรัฐบาลมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบทางการคลังให้กับท้องถิ่นให้มีอิสระในการตัดสินใจทางการคลัง ได้แก่ การจัดหารายได้ รายจ่าย การก่อกำหนด และการบริหารการคลัง

โดยมีเครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลัง คือ แนวทางและมาตรการต่างๆ ที่ช่วยควบคุมดูแลการปฏิบัติให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม

7. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ภาษีอากร

รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการคลังเพื่อบริหารงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีรายได้ที่เพียงพอ ในการทะนุบำรุงท้องถิ่น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้น้อยหรือไม่เพียงพอ ต้องรอคอยพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาล จะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ภาษีอากรไว้ดังนี้

พิทยา บวรวัฒนา (2542 : 176) ได้กล่าวว่า แนวคิดการจัดเก็บรายได้เป็นทัศนะรอบหลักเกณฑ์ของการจัดเก็บรายได้ ซึ่งมีนักวิชาการ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ ไว้ที่น่าสนใจ 4 ประการ ดังนี้

1. ประชาชนทุกคนในประเทศสมควรที่จะเสียสละรายได้หรือประโยชน์หรือตามฐานะ ตามเศรษฐกิจของตนเอง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐด้วยการเสียภาษี ทั้งนี้ เพราะแต่ละคนก็ได้รับประโยชน์และความคุ้มครองจากรัฐ
2. ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนจะต้องเสียนั้น จะต้องมีความแน่นอน ชัดเจน ไม่มีลักษณะกำกวม รูปแบบของภาษีที่รัฐกำหนดตลอดจนจำนวนภาษีที่จะต้องเสียจะต้องเป็นที่ชัดเจนและเป็นธรรมของผู้เสียภาษีทุกคน
3. การเก็บภาษีทุกชนิด ควรต้องเก็บตามวัน เวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย
4. ภาษีที่จัดเก็บนั้นควรจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยสุดเท่าที่จะทำได้ ขณะเดียวกันต้องทำให้รัฐบาลได้รับรายได้ในการเก็บมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สรุปได้ว่า การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพนั้น กฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน กล่าวคือภาษีทุกประเภทที่จัดเก็บต้องมีความแน่นอน ชัดเจนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวัน เวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษีนั้น นอกจากความแน่นอนดังกล่าวแล้ว ยังใช้หลักนี้ในการจัดเก็บภาษีอื่น ๆ ต่อไปอีก เช่น ด้านภาระภาษี ความแน่นอนของหนี้ภาษี ความแน่นอนในการหารายได้ และความแน่นอนในการลดรายจ่ายหลักของความเสมอภาค การจัดเก็บภาษีนั้นจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน การพิจารณาความเป็นธรรมนั้นจะต้องเกี่ยวกับภาษีจัดเก็บและจากการปฏิบัติการจัดเก็บจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

8. วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดเก็บภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากร มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญหลายประการ วัตถุประสงค์หลัก คือ การหารายได้มาใช้จ่ายในกิจกรรมของรัฐและการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ ซึ่งนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะนำเงินรายได้จากภาษีอากรมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากรไว้ดังนี้

สมคิด บางโม (2544 : 16) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากรมีดังนี้

1. เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายด้านกิจการของรัฐ กิจการส่วนใหญ่ของรัฐเป็นกิจการเพื่อส่วนรวม เช่น ความมั่นคง ความปลอดภัย การศึกษากิจการสาธารณสุข โภคต่าง ๆ เป็นต้น
2. เพื่อควบคุมหรือส่งเสริมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจรัฐบาลสามารถใช้ระบบภาษีอากรควบคุมการบริโภค การผลิต หรือวิธีการดำเนินการทางธุรกิจบางชนิดทำให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจส่วนรวมได้ เช่น ไม่ต้องการให้ประชาชนบริโภคสุรา บุหรี่ ก็เก็บภาษีสินค้าเหล่านี้ในอัตราที่สูง เป็นต้น
3. เพื่อการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม นอกจากรัฐบาลจะใช้มาตรการด้านรายจ่าย เช่น การอุดหนุน การโอนเงินต่างๆแล้ว การจัดเก็บภาษียังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกระจายรายได้ด้วย เช่น ใช้วิธีอัตราภาษีก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นต้น
4. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งด้านราคาสินค้าและการจ้างงานเป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น การป้องกันภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลก็เพิ่มภาษีต่างๆ ให้สูงขึ้นเพื่อลดการใช้จ่ายในยามเศรษฐกิจตกต่ำ คนว่างงานมาก รัฐบาลอาจลดภาษีต่างๆ ให้สูงขึ้นเพื่อลดการใช้จ่ายในยามเศรษฐกิจตกต่ำ คนว่างงานมาก รัฐบาลอาจลดภาษีต่างๆ ลงเพื่อกระตุ้นให้มีการบริโภคและการลงทุนมากขึ้นซึ่งส่งผลให้มีการจ้างงานมากขึ้น

อกินันท์ จันตะนี (2554 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากรมีดังนี้

1. เพื่อหารายได้
2. เพื่อประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากรของประเทศ
3. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศ
4. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายนอกประเทศ
5. เพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
6. เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการกระจายรายได้

กล่าวโดยสรุปวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการเก็บภาษีอากรก็เพื่อหารายได้ให้แก่รัฐ สำหรับโครงการใช้จ่ายตามโครงการ หรือภารกิจต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายที่รัฐบังคับใช้ในการจัดเก็บภาษีอากร เป็นกฎหมายเฉพาะที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดเก็บภาษี และค่าธรรมเนียมมีกฎหมายกำหนดแหล่งที่มาของรายได้ที่แน่นอน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องวางระบบการจัดเก็บภาษีอากร ที่มีมาตรฐานที่ชัดเจน เพียงตรง น่าเชื่อถือเป็นธรรมและโปร่งใส คำนึงถึงกระบวนการจัดองค์กรที่ดี และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วถึงกัน มีการกำหนดวัน เวลาและสถานที่เสียภาษีและวันสิ้นสุดของการเสียภาษี และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีอากร

9. การดำเนินการจัดเก็บภาษีอากร

ภาษีอากร เป็นสิ่งที่รัฐบังคับเก็บจากประชาชน และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม โดยมีได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี สิ่งที่รัฐบังคับเก็บ อาจไม่จำเป็นต้องเป็นรูปเงินตราเสมอไป อาจเป็นสิ่งของหรือบริการก็ได้ ซึ่งในการดำเนินการจัดเก็บภาษีอากรประกอบด้วยงานหลายด้านด้วยกัน

ขจร สารพันธ์ (2523 : 73-74) ได้กล่าวถึง หลักการดำเนินการจัดเก็บภาษีอากร ประกอบด้วยงาน ดังนี้

1. การเตรียมการ ได้แก่ งานออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับภาษีอากรงานจัดทำปฏิทินการบริหารงานภาษีอากรประจำปี งานการคาดคะเนงบประมาณรายได้จากภาษีอากร แยกประเภทงานด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชน งานติดต่อประสานงานโดยตรงกับผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรงานทะเบียนประวัติจัดลำดับเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร งานจัดพิมพ์แบบแสดงรายการ และจำนวนเงินภาษีอากร งานการจัดวันเวลาและสถานที่เสียภาษีอากร

2. งานประเมินภาษีอากร ได้แก่ งานรับแบบและวิเคราะห์แบบแสดงรายการคำนวณยอดภาษีอากร งานประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ งานประเมินเงินภาษีอากร งานประเมินรายได้สุทธิ พร้อมทั้งรายการและจำนวนเงินได้หักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน งานประเมินค่าสุทธิแสดงฐานะเศรษฐกิจส่วนตัวของผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร งานประเมินภาษีอากรเพิ่มเติมตามกรณีผู้เสียภาษีแสดงรายการและจำนวนเงินได้ต่ำกว่าความเป็นจริงพร้อมกับคืนเงินจ่ายเกิน

3. งานรับชำระเงินค่าภาษีอากรและงานบันทึกหลักฐาน ได้แก่ งานตรวจนับ รับเงินสด เช็ค ธนาณัติ และตราสารการเงินประเภทต่างๆ งานออกใบเสร็จชำระเงินภาษีอากร งานเก็บรักษาภาษีอากร งานเก็บรักษาเงิน ณ สถานที่รับภาษีอากร งานนำเงินส่งคลังหรือฝากไว้กับธนาคาร

งานรวบรวมแยกประเภทจัดลำดับเอกสารทางการภาษีอากร งานบันทึกหลักฐานลงรายการ และงานบันทึกหลักฐานแสดงผลการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และงานบันทึกหลักฐานด้านอื่น ๆ

4. งานด้านตรวจสอบได้ส่วน ได้แก่ งานตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการโดยหัวหน้าส่วนราชการ งานทดสอบและงานตรวจสอบทางการเงินและบัญชี งานตรวจสอบการเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของทางราชการ งานตรวจสอบและได้ส่วนความทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่ งานตรวจสอบสืบสวนและได้ส่วนการทุจริตของผู้เสียภาษีอากรงานคดีความฟ้องร้องต่อศาลเพื่อการรับโทษทัณฑ์ งานด้านการตรวจสอบแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ การตรวจสอบภายในและการตรวจสอบภายนอกส่วนราชการ

5. งานด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ การแจ้งนับปริมาณงานและวัดผลคุณภาพงาน งานสถิติแสดงประเภทและจำนวนเงินภาษีอากรตามที่จัดเก็บได้จริง งานแสดงความก้าวหน้าเกี่ยวกับการบริหารงานภาษีอากร งานแสดงรายการและจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการบริหารงานภาษีอากร งานแสดงรายการและจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการบริหารงานภาษีอากร งานจัดทำและเสนอรายงานต่อผู้บังคับบัญชาภายในส่วนราชการ เสนอรัฐบาล รัฐสภาและประชาชน งานเสนอข้อเท็จจริงทางการเงินแยกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน รายงวด รายปี และช่วงระยะเวลาห้าปี

จะเห็นได้ว่า งานด้านการจัดเก็บภาษีเป็นงานที่ค่อนข้างซับซ้อน การที่จะมีระบบการจัดเก็บภาษีที่ดีและมีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นจะต้องมีหลักเกณฑ์การจัดเก็บที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทด้วย

กล่าวโดยสรุป ประสิทธิภาพ คือ การปฏิบัติงานเพื่อให้มนุษย์เกิดความพอใจสูงสุด โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดให้เกิดความคุ้มค่า ทันต่อเวลาและตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย โดยมีปัจจัยหลายอย่าง เช่นบุคลากรต้องมีความรู้ ความสามารถในงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี

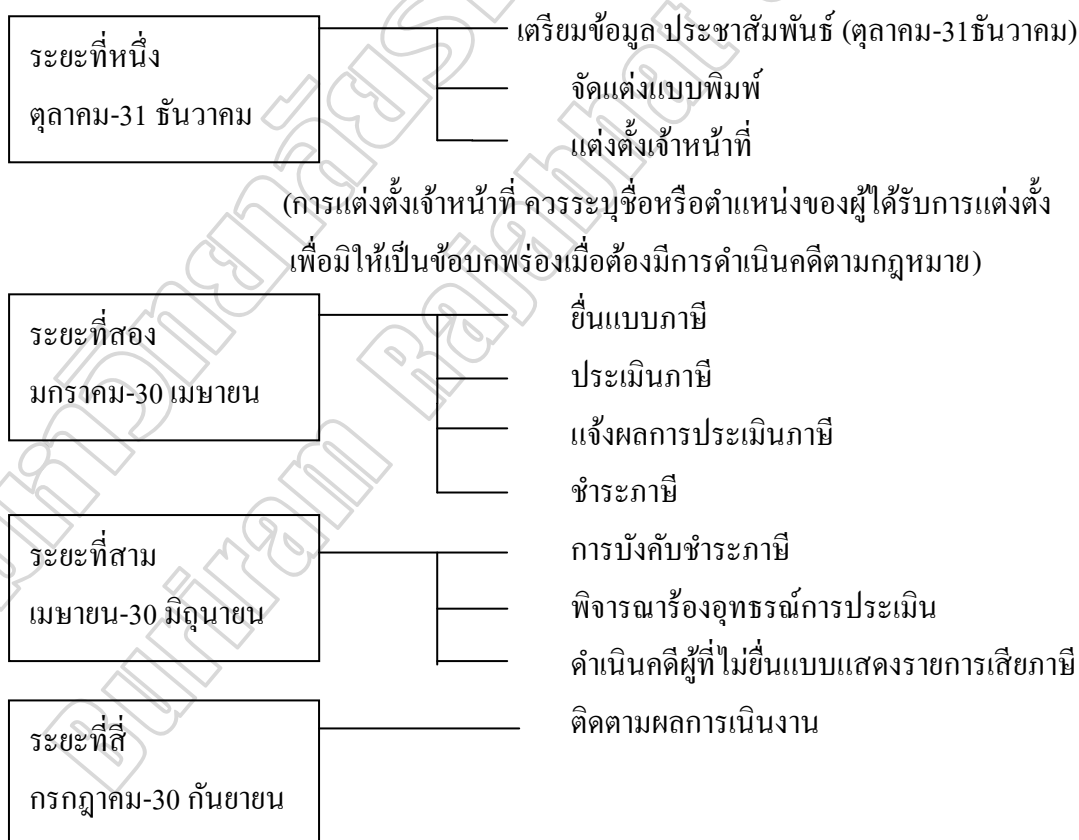
10. การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่น

ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่น ให้ได้รายได้ที่ครบถ้วนถูกต้อง เต็มเม็ดเต็มหน่วยหรือไม่มีการรั่วไหล และมีความเป็นธรรม โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด นั้น ควรต้องใช้เครื่องมือในการจัดเก็บ เช่น แผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เพราะจะทำให้ห้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถที่จะจัดเก็บภาษีได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ศิริเพ็ญ กิวิวรรณ (2545 : 48) ได้กล่าวว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่น ที่รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ท้องถิ่นดำเนินการ คือ

1. จัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินนำไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดเก็บรายได้
อย่างเป็นธรรม ถูกต้องครบถ้วน โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้
2. อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ชำระภาษีทุกประเภทในคราวเดียวกัน
3. ประชาสัมพันธ์กำหนดระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการชำระภาษีให้ประชาชนทราบ
4. จัดฝึกอบรม แนะนำให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นให้มีความรู้เข้าใจ
การจัดเก็บรายได้และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง

กล่าวโดยสรุป การบริหารการจัดเก็บรายได้ให้ได้ผลดีนั้น องค์การจะต้องวางระบบ
การจัดเก็บรายได้ที่มีมาตรฐานที่ชัดเจน เทียบตรง คำนิยามถึงกระบวนการจัดองค์กรที่ดี สร้างความ
น่าเชื่อถือ เป็นธรรม โปร่งใส การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบ โดยทั่วถึงกัน มีการกำหนด
วัน เวลา และสถานที่ที่ชำระภาษีและวันสิ้นสุดของการชำระภาษี ตลอดจนจัดประชุมชี้แจงทำ
ความเข้าใจและการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการชำระภาษี
เพื่อนำรายได้ที่จัดเก็บมาพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญเข้มแข็งต่อไป ดังมีระยะเวลาของ
การดำเนินการดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการปฏิบัติงานจัดเก็บรายได้

ที่มา : ศิริเพ็ญ กิวิวรรณ (2545 : 48)

รายได้รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 259) ได้กล่าวว่า เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในตำบลให้เจริญตามรายได้และงบประมาณในตำบล นอกจากนี้ยังต้องมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน อาคารพาณิชย์และอื่น ๆ ที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บให้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหลายทางซึ่งกฎหมายบัญญัติให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีด้วยกัน 5 ประการ คือ

1.1 รายได้จากภาษีอากร

1.1.1 ภาษีท้องถิ่นจัดเก็บเอง (Local Levied Taxes) เป็นภาษีจัดเก็บจากทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ในเขตท้องถิ่นนั้น และมีการคิดค่าบริการที่เก็บจากผู้ใช้บริการตามที่ท้องถิ่นจัดให้มีขึ้น ประกอบด้วย การทำเรือ (ตามพระราชบัญญัติการทำเรือ) ทรัพย์สินของโรงพยาบาล สาธารณะ โรงเรียนสาธารณะ ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งปิดไว้ตลอดปี

1.1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นกับที่ดินต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น รวมถึงเครื่องจักรที่ใช้ผลิตสินค้าเพื่ออุตสาหกรรม ซึ่งติดตั้งเป็นส่วนควบของโรงเรือนนั้นจะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี ส่วนทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นภาษี ได้แก่ พระราชวัง ทรัพย์สินของรัฐ ทรัพย์สินของการรถไฟ ทรัพย์สินของการทำเรือ (ตามพระราชบัญญัติการทำเรือ) ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะ โรงเรียนสาธารณะ ทรัพย์สินซึ่งเป็นศาสนสมบัติ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ซึ่งปิดไว้ตลอดปี

1.1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่ เป็นภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดิน จากราคापานกลางของที่ดิน การประเมินราคาปานกลางของที่ดินนั้น ให้นำเอาราคาที่ดินในหน่วยที่จะทำการประเมินในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี ก่อนวันประเมินนำราคามาคำนวณเฉลี่ยเป็นราคาปานกลางโดยไม่คำนวณราคาโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งเพาะปลูกเข้าไปด้วย ให้คณะกรรมการพิจารณาการประเมินราคาปานกลางของที่ดินในรอบระยะเวลา 4 ปี การประเมินราคาปานกลางของที่ดินในรอบระยะเวลา 4 ปี ให้ใช้เป็นราคาปานกลางได้ทุกปี

1.1.1.3 ภาษีป้าย เป็นภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่น เพื่อหารายได้ หรือโฆษณาการค้า

หรือกิจการเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะได้แสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษรภาพหรือ เครื่องหมายที่เขียนแกะสลักหรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีอื่น

1.1.1.4 อากรฆ่าสัตว์ เป็นภาษีที่จัดเก็บจากผู้ที่มีความประสงค์จะฆ่าสัตว์ เช่น โค กระบือ แพะ แกะ สุกร และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้แจ้งจำนวนสัตว์ที่จะฆ่าวันและเวลาที่ฆ่า

1.1.2 ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บให้หรือแบ่งให้ (Surcharge Taxes or Shared Taxes) เป็นภาษีที่รัฐบาลกลางจัดเก็บให้ท้องถิ่นเพิ่มเติม นอกเหนือจากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บเข้าเป็นรายได้ของแผ่นดิน ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและภาษีการพนัน

1.1.3 ภาษีมูลค่าเพิ่มตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

1.1.4 ภาษีอื่น ๆ เช่น ภาษีเพื่อการศึกษา ภาษีการค้าปลิกน้ำมัน ภาษีการค้าปลิกยาสูบ

1.2 รายได้ที่มีไว้ภาษีอากร เช่น ค่าธรรมเนียมกำจัดขยะมูลฝอยและปฏิภูล ค่าใบอนุญาตก่อสร้างและปรับปรุงอาคาร เป็นต้น

1.3 เงินอุดหนุน เป็นรายได้หลักที่สำคัญประการหนึ่งของท้องถิ่นที่รัฐบาลอุดหนุนให้แก่ท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริการสาธารณะ และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป เป็นเงินอุดหนุนที่จัดให้แก่ท้องถิ่นโดยไม่ได้ตั้งประมาณการรายได้ ใช้จ่ายเงินไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งท้องถิ่นสามารถนำเงินเข้าไปใช้จ่ายในกิจการใด ๆ ก็ได้ แต่ต้องนำมาเข้าข้อบัญญัติเพื่อให้สภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบ

1.3.2 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เป็นเงินอุดหนุนเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินกิจการบางอย่างโดยเฉพาะ โดยไม่ต้องนำเข้าข้อบัญญัติท้องถิ่นแต่อย่างใด

1.3.3 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจกรณีพิเศษ เป็นเงินอุดหนุนให้แก่ท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนด โดยมีเหตุความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.4 เงินกู้ เป็นเงินที่ท้องถิ่นสามารถใช้จ่ายได้ในกรณีที่ท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องใช้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยขอกู้ยืมเงินจากเงินกองทุนของกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ กองทุนส่งเสริมกิจการองค์การบริหารส่วนจังหวัด (กสอ.) หรือกองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล (กสท.)

1.5 รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่น ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่น ๆ ได้แก่

- 1.5.1 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.5.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.5.3 รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.5.4 เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- 1.5.5 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลจัดสรรให้
- 1.5.6 รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้จากภาษีอากรค่าธรรมเนียมและเงินรายได้ ดังต่อไปนี้ (พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. 2550 : 267)

1. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
2. ภาษีบำรุงท้องที่
3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม
4. ภาษีธุรกิจเฉพาะ
5. ภาษีสรรพสามิต และค่าแสตมป์ยาสูบ
6. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่ม ภาษีรถ และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อน
7. ภาษีการพนัน
8. ภาษีเพื่อการศึกษา
9. อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
10. อากรรังนกอีแอ่น
11. ค่าภาคหลวงแร่
12. ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม
13. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
14. ค่าธรรมเนียมสนามบิน
15. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน
16. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าของหน้าที่ดำเนินการภายในเขตนั้น ๆ และให้ตกเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว

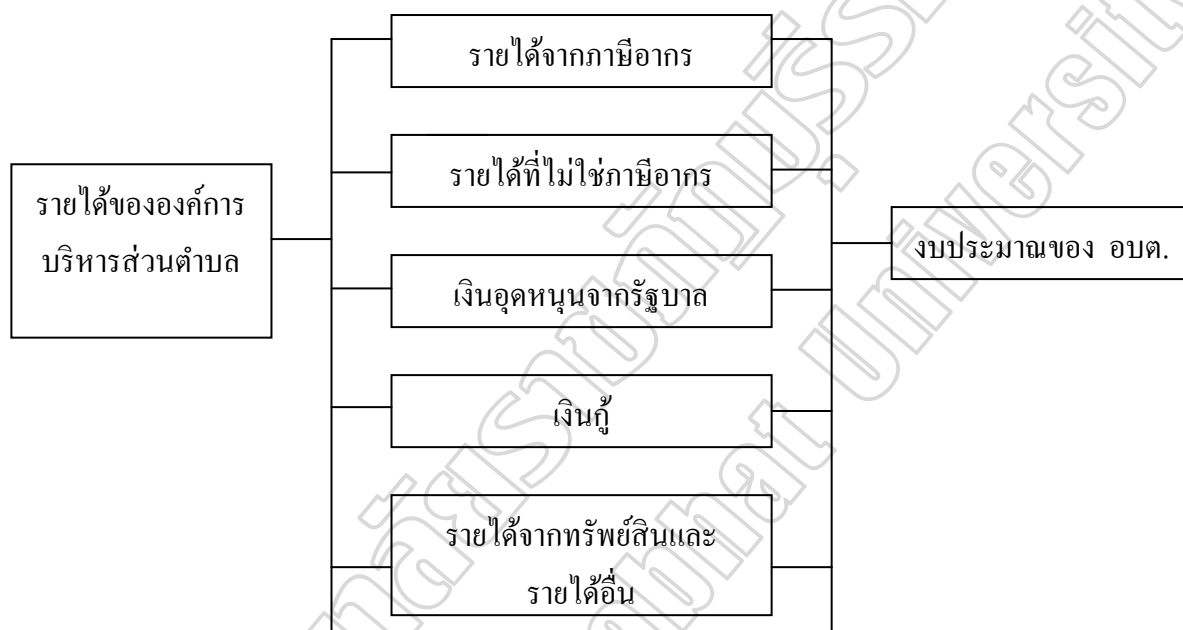
17. ค่าใช้น้ำบาดาล

18. ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้เช่าหรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะ

19. รายได้อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีแหล่งที่มาของรายได้จากหลาย ๆ ทาง

โดยเฉพาะรายได้ที่มาจากแหล่งรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แหล่งที่มาของรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : โกวิทย์ พวงงาม (2550 : 263)

2. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 270) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนอกจากจะมีรายรับแล้ว ต้องมีรายจ่ายควบคู่กันซึ่ง โดยทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบล มีรายจ่าย 2 ประเภท คือ

2.1 รายจ่ายประจำ (Current Expenditures) เป็นรายจ่ายที่ต้องใช้จ่ายแบบต่อเนื่องเพื่อรักษาระดับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถดำเนินต่อไปด้วยดีได้อย่างต่อเนื่อง รายจ่ายประจำ ได้แก่ รายจ่ายเกี่ยวกับเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุน และรายจ่ายอื่นที่มีลักษณะเป็นการลงทุน ซึ่งโดยปกติแล้วองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีรายได้จากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้จ่ายในส่วนที่เป็นรายจ่ายประจำ ซึ่งงบประมาณรายจ่ายประจำขององค์การ

บริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งจะขึ้นอยู่กับประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ และขึ้นอยู่กับอำนาจทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 รายจ่ายเพื่อการลงทุน (Capital Expenditures) เป็นรายจ่ายเพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ท้องถิ่น และเป็นรายจ่ายที่ก่อให้เกิดผลผลิต ซึ่งรายจ่ายเพื่อการลงทุนของท้องถิ่น ได้แก่ รายจ่ายเกี่ยวกับการได้มาซึ่งครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โดยปกติแล้วองค์การบริหารส่วนตำบลมักมีรายได้ที่จำกัด ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้จ่ายเพื่อการลงทุนได้มากนัก ดังนั้น การใช้จ่ายเพื่อการลงทุนขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นต้องพึ่งเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลในรูปของเงินอุดหนุนประเภทต่าง ๆ

สรุปได้ว่า รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย รายจ่ายประจำคือ รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องใช้จ่ายเป็นประจำเพื่อรักษาระดับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไปได้ด้วยดีและต่อเนื่อง ส่วนรายจ่ายเพื่อการลงทุน คือ รายจ่ายเพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญขององค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นรายจ่ายที่ก่อให้เกิดผลผลิตด้วย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

1. ความหมาย/แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

โดยทั่วไปแล้ว ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการปฏิบัติงานมักจะแยกไม่ออกกับ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ในการปฏิบัติงานเพราะการปฏิบัติงานนั้นจะมีประสิทธิภาพไม่ได้ ถ้าหากว่าการปฏิบัติงานนั้นไม่มีประสิทธิผล ซึ่งหมายความว่า การปฏิบัติงานจะไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่ในขณะเดียวกัน การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลก็ไม่จำเป็นว่าการปฏิบัติงานนั้นจะต้องมีประสิทธิภาพเสมอไป เพราะความหมายโดยตรงของประสิทธิภาพนั้นมีผู้กล่าวไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2539 : 315) กล่าวว่า ถ้ามองด้านพฤติกรรม ประสิทธิภาพก็คือ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงปัจจัยนำเข้า (Input)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539 : 91-92) กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเทและลงทุนให้กับงาน ซึ่งประสิทธิภาพในการทำงานนั้นอาจจะมองจากแง่มุมของการทำงานของแต่ละบุคคลโดยพิจารณาเปรียบเทียบสิ่งที่ให้กับงาน เช่น ความพยายามทำงานกับผลลัพธ์ที่ได้จากงานนั้น

วิทยากร เชียงกุล (2540 : 173) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่บ่งบอกผลงานของ คนงาน (ปฏิบัติงาน) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งใช้เป็นเครื่องวัดว่ามีการใช้ทรัพยากรขององค์กร หรือหน่วยงานเหมาะสมเพียงไร

ชูป กาญจนประการ (2542 : 26) กล่าวในเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้สามารถมองได้ชัดเจน ประสิทธิภาพ หมายถึง การเปรียบเทียบทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลที่ได้จากการทำงานว่าดีขึ้นอย่างไร แค่ไหนในขณะที่กำลังทำงานตามเป้าหมายขององค์กร

จันเต็ม มะเตือ (2546 : 23) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง แนวความคิดหรือความมุ่งปรารถนาในการบริหารงานในระบอบประชาธิปไตย ในอันที่จะทำให้การบริหารราชการได้ผล สูงสุดคุ้มกับการได้ใช้จ่ายเงินภาษีอากรในการบริหารประเทศและจะต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน

มิลเลท (Millet. 1937 : 18 ; อ้างถึงใน ชวนชื่น วุฒิสมาบุรณ์. 2547 : 46) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่มนุษย์และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงานนั้นด้วย (Human satisfaction and benefit produced) ถ้าจะพิจารณาว่างานใดมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ดูได้จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลการผลิต (Output) ที่ได้รับ ดังนั้น ประสิทธิภาพตามแนวคิดนี้จึงเท่ากับ ผลผลิต ลบด้วยปัจจัยนำเข้าและถ้าเป็นการบริหารราชการและองค์กรของรัฐก็บอกความพึงพอใจของผู้บริหาร (Satisfaction) ซึ่งอาจเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$E = (O - I) + S$$

เมื่อ E = Efficiency ประสิทธิภาพของงาน
 O = Output ผลผลิต หรือผลงานที่ได้รับออกมา
 I = Input ปัจจัยนำเข้า หรือทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ไป
 S = Satisfaction ความพึงพอใจในผลงานที่ออกมา

นอกจากนี้ประสิทธิภาพยังหมายถึง ความสามารถในการผลิตผลลัพธ์ที่ต้องการด้วยการใช้พลังงาน เวลา วัสดุ และปัจจัยอื่นๆ ต่ำสุด ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลที่ออกมา เพื่อสร้างให้เกิดต้นทุนสำหรับทรัพยากรต่ำสุด ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

สรุปความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพที่นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายและแนวคิดไว้ได้ว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงาน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความคล่องแคล่ว ความพยายาม และความร่วมมือของทุกคนในองค์กรที่ปฏิบัติงานได้ถูกต้องครบถ้วน ก่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่าและผลลัพธ์สุดท้ายคือเกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ

2. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ

การทำงานให้มีประสิทธิภาพตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น อาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้งานนั้นไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวความคิดเบื้องต้นไว้ ดังนี้

สถิติ คำลาเตียง (2544 : 18-19) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานว่า ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ปัจจัยด้วยกัน คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

- 1.1 เพศ
- 1.2 จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- 1.3 อายุ
- 1.4 ระยะเวลาในการทำงาน
- 1.5 สติปัญญา
- 1.6 ระดับการศึกษา
- 1.7 บุคลิกภาพ

2. ปัจจัยที่ได้รับมาจากงาน ได้แก่

- 2.1 ชนิดของงาน
- 2.2 ทักษะความชำนาญ
- 2.3 สถานภาพทางอาชีพ
- 2.4 สถานภาพทางภูมิศาสตร์
- 2.5 ขนาดของธุรกิจ

3. ปัจจัยที่ควบคุมได้โดยฝ่ายบริหาร

- 3.1 ความมั่นคง
- 3.2 รายได้
- 3.3 สวัสดิการ
- 3.4 โอกาสก้าวหน้าในงาน
- 3.5 สภาพการทำงาน
- 3.6 ผู้ร่วมงาน
- 3.7 ความรับผิดชอบ
- 3.8 การจัดการ

สมพงษ์ เกษมสิน (2521 : 30 ; อ้างถึงใน คทาวิฑูร พรหมายน. 2545 : 14) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ Harring Emerson ที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพในหนังสือ “The Twelve Principles of Efficiency” ซึ่งได้รับการยกย่องและกล่าวขานกันมาก หลัก 12 ประการ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจและกำหนดแนวคิดในการทำงานให้กระจ่าง
2. ใช้หลักสามัญสำนึกในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน
3. กำปรีกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง
4. รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน
5. ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม
6. การทำงานต้องเชื่อถือได้มีความจับปล้น มีสมรรถภาพและมีการลงทะเบียนไว้เป็น

หลักฐาน

7. งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
8. งานเสร็จทันเวลา
9. ผลงานได้มาตรฐาน
10. การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้
11. กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึทดสอบงานได้
12. ให้บำเหน็จแก่งานที่ดี

สมยศ นาวิการ (2544 : 14) กล่าวว่า มีปัจจัย 7 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในองค์กร คือ

1. กลยุทธ์ (Strategy) เกี่ยวกับการกำหนดภารกิจ การพิจารณาจุดอ่อนและจุดแข็งในองค์กร โอกาสและอุปสรรคภายนอก
2. โครงสร้าง (Structures) ขององค์กรที่เหมาะสมจะช่วยให้ปฏิบัติงาน
3. ระบบ (System) ขององค์กรที่จะบรรลุเป้าหมาย
4. แบบ (Styles) ของการบริหารงานของผู้บริหาร เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร
5. บุคลากร (Staff)
6. ความสามารถ (Skill)
7. ค่านิยม (Share Values) ของคนในองค์กร

นอกจากนี้การได้นำเอาการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานมาศึกษาร่วมกัน เพื่อให้ได้ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงาน ได้อย่างสบายใจและมีประสิทธิภาพนั้น เขาจึงได้ศึกษาวิจัยถึงทัศนคติของบุคคลที่พอใจในการทำงาน และไม่พอใจใน

การทำงาน พบว่า บุคคลที่พอใจในการทำงานนั้น ประกอบด้วย การที่สามารถทำงานได้บรรลุผลสำเร็จ การได้รับการยกย่องนับถือในการทำงานได้สำเร็จ ลักษณะเนื้อหาของงานนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจการที่ได้มีความรับผิดชอบมากขึ้น ความก้าวหน้าในการทำงาน การที่ได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้และความสามารถในการทำงาน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของงานที่เป็นสิ่งทำให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วย นโยบายการบริหารขององค์กร การควบคุมบังคับบัญชา สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทุกระดับในหน่วยงาน ค่าตอบแทน การกระทบกระเทือนต่อชีวิตส่วนตัวและความปลอดภัย

สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครองและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2543 : 92-94) กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพพอๆ ทำให้ได้รายได้ภาษีอากรเต็มเม็ดเต็มหน่วยและลดจำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยลง ดังนั้นความพิจารณาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดความมีประสิทธิภาพว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง และปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อการกำหนดประสิทธิภาพอย่างไร เมื่อกำหนดถึงปัจจัยที่กำหนดมีความประสิทธิภาพแล้ว จะเห็นว่า มีมากมายหลายประการ แต่ปัจจัยหลักที่สำคัญๆ มีเพียง 6 ประการ คือ

1. ความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีอากรของผู้เสียภาษี
2. ลักษณะของกฎหมายภาษีอากร
3. ประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร
4. บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร
5. โครงสร้างภาษีอากร
6. ฐานข้อมูล

การจัดเก็บภาษีอากรจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นเครื่องกำหนดประสิทธิภาพ 6 ประการดังกล่าว ซึ่งจะมีลักษณะที่ว่าประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีค่อนข้างสูง ลักษณะของกฎหมายต้องง่ายและสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี พนักงานจัดเก็บภาษีต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานและให้บริการผู้ที่เสียภาษีเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้มากขึ้น โดยผู้นำประเทศและผู้นำทางด้านธุรกิจจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้มากขึ้น ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้เสียภาษีอากรทั่วไป และพยายามมิให้การหลบเลี่ยงภาษีอากร (Tax Evasion) เพราะการหลบเลี่ยงภาษีอากรเป็นช่องทางความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีและมีส่วนให้ผู้เสียภาษีถูกต้องอยู่แล้วเกิดความท้อแท้และไม่มีกำลังใจเสียภาษี ส่วนโครงสร้างภาษีอากรนั้น ถือว่าเป็นความสำคัญ

มาก ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างภาษีอากรเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยในแง่ความสะดวกและความเข้าใจง่าย
 ในทางปฏิบัติ ทั้งผู้จัดเสียภาษีและก่อให้เกิดความเป็นธรรม เมื่อภาษีอากรมีโครงสร้างที่ดี
 โดยเฉพาะการลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บภาษี หรือที่เรียกว่าภาวะภาษีทับถมทวี
 (Cascading Effect) อันจะมีผลให้ภาวะภาษีเหมาะสมอยู่ในวิสัยที่ผู้เสียภาษีรับได้ และส่งผลขึ้น
 สุดท้ายคือ ลดการหลบเลี่ยงภาษีให้น้อยลงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของนักวิชาการดังกล่าว
 ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่าตอบแทน ความกดดันและความสนใจในงาน
 ค่านิยมในการทำงานและปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี
 เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน การอบรมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะ เป็นปัจจัย
 สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานอย่างยิ่ง

กล่าวโดยสรุปประสิทธิภาพ คือ การปฏิบัติงานเพื่อให้มนุษย์เกิดความพอใจสูงสุด โดย
 ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดให้เกิดความคุ้มค่า ทันท่วงเวลาและตรงตามวัตถุประสงค์หรือ
 เป้าหมาย โดยมีปัจจัยหลายอย่าง เช่นบุคลากรต้องมีความรู้ ความสามารถในงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

องค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ (2551 : 9-19) ได้สรุปบริบทไว้ว่า เดิมมีฐานะเป็นสภาตำบล ยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหารงาน รัฐบาลจึงได้ปรับปรุงฐานะของสภาตำบลเสียใหม่ให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 43 ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 44 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ลงวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537

เกณฑ์การกำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 40 และ มาตรา 41 สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งสภาตำบลปะเคียบเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบขึ้น ตามมาตรา 40 และมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 19 เดือนมกราคม พ.ศ. 2539

1. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

1.1 ลักษณะที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ (องค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ. 2553-2555 : 9) เป็นหนึ่งในเจ็ดตำบลของอำเภอคูเมือง ตั้งอยู่ที่ 192 หมู่ที่ 4 บ้านเขว้า ตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตำบลปะเคียบตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดบุรีรัมย์ และตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอคูเมืองระยะห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ ประมาณ 56 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอคูเมืองประมาณ 13 กิโลเมตร ห่างจากสนามบินพาณิชย์ อำเภอสตึก 41 กิโลเมตร ตำบลปะเคียบมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 88 ตารางกิโลเมตร หรือ 55,000 ไร่

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลปะเคียบเป็นพื้นที่ราบลุ่มและที่ดอนสลับกันอยู่ทั่วไป โดยตอนบนเป็นที่ราบลุ่มและตอนล่างเป็นที่ดอน ลักษณะดินร่วนปนทราย มีอาณาเขตตอนบนติดลำน้ำมูล ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร มีพื้นที่โดยประมาณ 55,000 ไร่ ซึ่งแบ่งเป็น

พื้นที่ราบ	52,033 ไร่	คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ	94.60
พื้นน้ำ	823 ไร่	คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ	1.50
อื่น ๆ	2,144 ไร่	คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ	3.90

1.3 อาณาเขต

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดต่อ	แม่น้ำมูลและเขตอำเภอพุทไธสง
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดต่อ	ตำบลหนองขमार
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดต่อ	ตำบลสระบัว อำเภอแคนดง
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดต่อ	ตำบลบ้านแพ

1.4 การปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบมีจำนวนหมู่บ้านในเขตการปกครอง ดังนี้

หมู่ที่ 1	บ้านปะเคียบ
หมู่ที่ 2	บ้านกอกทุ่ง
หมู่ที่ 3	บ้านดงย่อ
หมู่ที่ 4	บ้านเขว้า
หมู่ที่ 5	บ้านโจด
หมู่ที่ 6	บ้านหนองบัวแดง
หมู่ที่ 7	บ้านสระขี้ตุน
หมู่ที่ 8	บ้านหนองแสง
หมู่ที่ 9	บ้านขรัวตาแก้ว
หมู่ที่ 10	บ้านหนองโพธิ์
หมู่ที่ 11	บ้านโคกซาด
หมู่ที่ 12	บ้านอ้อดอนยาง
หมู่ที่ 13	บ้านหนองฮาง
หมู่ที่ 14	บ้านหนองแวง
หมู่ที่ 15	บ้านกระเบื้อง
หมู่ที่ 16	บ้านหลักเมือง
หมู่ที่ 17	บ้านหนองขุนพรม

หมู่ที่ 18 บ้านน้อยแสนสุข

1.5 ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบมี 18 หมู่บ้านและจำนวนประชากร
ในเขตการปกครอง ดังนี้

หมู่ที่ 1	บ้านปะเคียบ	775 คน
หมู่ที่ 2	บ้านกอกทุ่ง	634 คน
หมู่ที่ 3	บ้านดงย่อ	597 คน
หมู่ที่ 4	บ้านเขว้า	668 คน
หมู่ที่ 5	บ้านโจด	739 คน
หมู่ที่ 6	บ้านหนองบัวแดง	447 คน
หมู่ที่ 7	บ้านสระขี้ตุน	497 คน
หมู่ที่ 8	บ้านหนองแสง	420 คน
หมู่ที่ 9	บ้านขรัวตาแก้ว	418 คน
หมู่ที่ 10	บ้านหนองโพธิ์	725 คน
หมู่ที่ 11	บ้านโคกชาด	506 คน
หมู่ที่ 12	บ้านอ้อดอนยาง	694 คน
หมู่ที่ 13	บ้านหนองฮาง	488 คน
หมู่ที่ 14	บ้านหนองแวง	739 คน
หมู่ที่ 15	บ้านกระเบื้อง	347 คน
หมู่ที่ 16	บ้านหลักเมือง	930 คน
หมู่ที่ 17	บ้านหนองขุนพรหม	720 คน
หมู่ที่ 18	บ้านน้อยแสนสุข	648 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 10,951 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 122.57 คน/ตารางกิโลเมตร

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 การเกษตรกรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบมีพื้นที่ทั้งสิ้น 55,000 ไร่ โดยแยกเป็น

ทำนา	47,568	ไร่
ทำสวน	1,120	ไร่
ทำไร่	3,345	ไร่
ประมง	823	ไร่
อื่นๆ	2,144	ไร่

3. สภาพสังคม

3.1 การศึกษา

3.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7 แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจำนวนเด็กนักเรียน	จำนวน 7 แห่ง ดังนี้
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดป่าดงยอ	จำนวนเด็ก 87 คน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดธรรมประสิทธิ์	จำนวนเด็ก 53 คน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองขุนพรหม	จำนวนเด็ก 27 คน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสงจันทร์วนาราม	จำนวนเด็ก 46 คน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปะเคียบ	จำนวนเด็ก 70 คน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโจด	จำนวนเด็ก 50 คน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอ้อดอนยาง	จำนวนเด็ก 50 คน
รวมทั้งสิ้น	383 คน

3.1.2 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

โรงเรียนมัธยมศึกษา (ขยายโอกาส)	จำนวน 2 แห่ง
โรงเรียนบ้านหนองขุนพรหม	จำนวนเด็ก 66 คน
โรงเรียนบ้านดงยอ	จำนวนเด็ก 214 คน
โรงเรียนบ้านหนองบัวแดง	จำนวนเด็ก 93 คน
โรงเรียนบ้านสระจี่คุ่น	จำนวนเด็ก 45 คน
โรงเรียนบ้านเขว้า	จำนวนเด็ก 119 คน
โรงเรียนบ้านโจด	จำนวนเด็ก 395 คน
โรงเรียนบ้านปะเคียบ (ขยายโอกาส)	จำนวนเด็ก 385 คน
รวมทั้งหมด	1,317 คน

3.1.3 ศูนย์การเรียนชุมชน 1 แห่ง

- ศูนย์การเรียนชุมชนที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ

3.1.4 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 7 แห่ง

3.2 สถาบันทางศาสนา

3.2.1 สถาบัน/องค์กรทางศาสนา จำนวน 9 แห่ง ดังนี้

วัดทรงศีรินาวาส

วัดศรีลาวรรณ

วัดธรรมประสิทธิ์

วัดราษฎร์บำรุง
 วัดอุดมมงคลชัย
 วัดสระทอง
 วัดแสงจันทร์ศิรินาวาส
 วัดโพธิ์ชัยวนาราม
 วัดหนองขุนปรม

3.2.2 สำนักสงฆ์ จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

วัดบ้านขรัวตาแก้ว
 วัดป่าโคกซาด
 วัดอ้อดอนยาง
 วัดบ้านหนองแวง

3.3 การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล 2 แห่ง
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล บ้านโจด
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล บ้านปะเคียบ

4. ศักยภาพในตำบล

4.1 ศักยภาพองค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ ข้อมูล ณ พฤษภาคม พ.ศ. 2553

ตาราง 1 จำนวนพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ จำแนกตามกอง/ฝ่าย

กอง/ฝ่าย	จำนวนพนักงาน อบต.ปะเคียบ								จำนวนลูกจ้าง		รวม	รวมทั้งสิ้น
	1	2	3	4	5	6	7	รวม	ลูกจ้างประจำ	ลูกจ้างชั่วคราว		
1. สำนักปลัด	-	-	-	-	2	-	1	3	1	2	1	4
2. ส่วนการคลัง	-	-	2	-	1	-	1	4	1	3	4	8
3. ส่วนโยธา	-	1	-	-	1	-	-	2	-	3	3	5
4. ส่วนการศึกษาฯ	-	-	-	-	1	-	-	1	-	21	21	22
5. ส่วนสวัสดิการฯ	-	-	-	-	1	-	-	1	-	2	2	3
6. ส่วนการเกษตร	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	3
7. ส่วนสาธารณสุขฯ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	-	1	2	-	6	-	-	11	3	33	34	45

รวม	พนักงานส่วนตำบล	จำนวน	11	คน
	ลูกจ้างประจำ	จำนวน	3	คน
	ลูกจ้างชั่วคราว	จำนวน	33	คน
	รวมทั้งสิ้น	จำนวน	45	คน

4.2 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ

1. สำนักงานปลัด
2. ส่วนการคลัง
3. ส่วนโยธา
4. ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. ส่วนสวัสดิการสังคม
6. ส่วนส่งเสริมการเกษตร
7. ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
8. ส่วนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.3 งบประมาณของ อบต. ปะเคียบ ประจำปีงบประมาณ 2552

รายได้จัดเก็บเอง	จำนวน	320,038.89	บาท
รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ อบต.	จำนวน	11,818,940.72	บาท
เงินอุดหนุนทั่วไป	จำนวน	16,639,278.03	บาท
รวมรายได้ทั้งสิ้น	จำนวน	28,458,218.75	บาท

4.4 จุดเด่นของพื้นที่เอื้อต่อการพัฒนาตำบล

สภาพชุมชนตำบลปะเคียบอาศัยกันเป็นชุมชนใหญ่ บางหมู่บ้านดูแลไม่ทั่วถึง พื้นที่ส่วนมากเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูกคิดแม่น้ำมูลเรียกว่าเป็นอยู่ข้าวอู่น้ำและมีทรัพยากรปลามากมาย ทั้งปลารวมชาติและปลาที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้บริโภคและเพื่อทำธุรกิจ มีฝายยางบ้านเขว้าเหมาะสำหรับพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนของพื้นที่ตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง มีคันคลองเก่าที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้

คำขวัญ อบต.ปะเคียบ

ฝายยางลำน้ำมูล	เทิดทูนคุณธรรม
เลิศล้ำพัฒนา	ชาวประชาสามัคคี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ มีดังนี้

นิยม บุญสิงห์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะในกรณีการค้าส่งหาริมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจมาแล้ว 4 ปี มีเงินทุนจดทะเบียนนิติบุคคล 8.2 ล้านบาท ปัจจุบันมีเงินทุนดำเนินการ 56.34 ล้านบาท ซึ่งร้อยละ 36 เป็นเงินจากแหล่งเงินทุน ผู้ประกอบการเห็นว่าภาษีธุรกิจเฉพาะนั้นไม่ซับซ้อนแต่สามารถผลกระทบให้แก่ผู้บริโภคได้จึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการ แต่จะกระทบต่อผู้ประกอบการที่มีได้กระทำเพื่อการค้า หรือ หากำไร อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 42.60 ของผู้ประกอบการพอใจในภาษีธุรกิจเฉพาะและอัตราภาษี อีกทั้งเห็นว่ามีความสะดวกในการปฏิบัติมากกว่าภาษีลักษณะอื่น ๆ สำหรับปัญหาและอุปสรรคด้านการขออนุญาตเพื่อทำการค้าที่ดินและการขอจัดสรรที่ดิน การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ ผู้ประกอบการเห็นว่ารัฐขาดการประชาสัมพันธ์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมักขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีธุรกิจเฉพาะจึงมีผลทำให้การติดต่อขออนุญาตจัดสรรที่ดิน การประสานงานด้านภาษีไม่มีความสะดวก และยังส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษี ดังนั้น รัฐบาลควรหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ประภัสสร กฤตยาภิชาติกุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงสูงขึ้นทุกปีและเมื่อพิจารณาสัดส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่ม (Vat) ที่จัดเก็บได้เทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) หรือ VAT/GPP ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นทุกปี จากร้อยละ 2.07 ในปี พ.ศ. 2536 เป็นร้อยละ 2.1 และ 2.34 ในปี พ.ศ.2537 และ 2538 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนดังกล่าวยังคงต่ำกว่าร้อยละ 5.95 ซึ่งเป็นระดับที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ.2535 ถึง 2539 จังหวัดเชียงใหม่จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้เพียงร้อยละ 35.51 ของประสิทธิภาพสูงสุดและพบว่า ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีการค้าเดิม

นวพร แสงหนุ่ม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ ด้านโครงสร้างระบบงาน ด้านบรรยากาศภายในองค์กร และด้านความสามารถทางการบริหารงาน อยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนทางด้านการวัดระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานพบว่าประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์สูง แต่ปัญหาการดำเนินงานพบว่าบรรยากาศภายใน

องค์กรมีปัญหาด้านขวัญกำลังใจของพนักงาน ปัญหาความโปร่งใสในการทำงาน ปัญหาด้านความสามารถในการบริหาร พบว่า เป้าหมายในการดำเนินงานไม่ชัดเจน

สมบุญ ทาป็น (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการเงิน การคลัง : การศึกษาเปรียบเทียบองค์การบริหารส่วนตำบล ของอำเภอเมือง กับอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในด้านการบริหารงบประมาณแผ่นดินในระดับต่ำ ควรมีการบริหารงบประมาณแผ่นดิน คือ กำหนดงบประมาณรายจ่ายประจำปี ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากกว่าแต่ก่อน กระบวนการในการอนุมัติงบประมาณควรมีความโปร่งใสมากขึ้น เป็นอิสระจากผลประโยชน์ส่วนบุคคล งบประมาณรายปีควรมีการกระจายที่เท่าเทียมกัน ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินนั้น คณะกรรมการพัฒนาตำบลควรมีส่วนในการตรวจสอบ ซึ่งควรจะทำทุก ๆ 6 เดือน และควรมีการประกาศหรือแสดงบัญชีการใช้จ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

พจนาดล รัชชยา (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บรายได้ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่งมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้สูง ประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่เสียภาษีในระดับมาก ขณะที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีที่ประสบมากคือ ปัญหาการไม่สามารถติดต่อประชาชนผู้เสียภาษีตามที่อยู่ได้ ประชาชนมาชำระภาษีไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดและมักต่อรองที่จะชำระภาษีจึงควรแก้ไขด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาชำระภาษีตรงเวลาให้มากยิ่งขึ้น

สุพจน์ แสงฉาย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน พบว่า การจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ขณะที่ภาษีป้ายและอากรฆ่าสัตว์มีแนวโน้มลดลง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลเมืองลำพูน คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและขาดจิตสำนึกเรื่องภาษีเนื่องจากไม่เห็นประโยชน์จะได้รับจากการไปชำระภาษี สาเหตุเพราะเทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์และบุคลากรที่รับผิดชอบในการเก็บภาษีไม่เพียงพอ ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดข้อมูลในการจัดเก็บภาษี เทศบาลยังมุ่งเน้นรายได้จากงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐมากกว่ารายได้ที่จัดเก็บเอง และสุดท้ายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีบางฉบับยังล้าหลังและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เครือวัลย์ อุเจริญ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลลาดใหญ่ และองค์การ

บริหารส่วนตำบลสง่าบ้าน อำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดเก็บรายได้ของ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กและมีรายได้ขึ้นอยู่กับความเป็นอิสระในการกำหนดอัตราภาษี หรือฐานภาษีเพื่อจัดเก็บรายได้เป็นของตนเอง ต้องพึ่งหลักเกณฑ์การจัดเก็บจากส่วนกลางเป็นหลัก หรือรอรับความช่วยเหลือจากส่วนกลาง ด้านผู้นำท้องถิ่นต้องทำตนเป็นตัวอย่างในการชำระภาษี แก่องค์การบริหารส่วนตำบลและต้องมีบทบาทในการกระตุ้นให้ประชาชนไปชำระภาษีและ ประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพัฒนาการบริการจัดเก็บภาษีให้ถึงตัว ประชาชนมากที่สุดและต้องมีความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ

ธรรมรัตน์ กิตติวิบูลย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดเก็บรายได้โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพดี ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพใน การจัดเก็บภาษีคือ ความรู้ความคิด จิตสำนึก ความร่วมมือ ความถี่ในการชำระภาษีของประชาชน ที่แตกต่างกัน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท ตลอดจนความรู้ เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการชำระภาษี อยู่ระดับปานกลาง สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหารขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ

แววดาว ศรีคำสุข (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัย ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมาก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบในการจัดเก็บภาษีในระดับมาก และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการเสียภาษี ไม่มี ผลต่อการจัดเก็บรายได้

ธีรศักดิ์ โฆษณคุณวุฒิ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยด้านโครงสร้าง และวิธีปฏิบัติงานและปัจจัยด้านบุคลากร อยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพใน การจัดเก็บภาษี ปัจจัยด้านอุปกรณ์และสถานที่ ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ส่วนปัจจัยด้านผู้เสียภาษี ได้แก่ ความร่วมมือละจิตสำนึกของผู้เสียภาษี มีผลต่อประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บภาษี

อุบล ะไวทย์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งทำให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลสามารถจัดเก็บรายได้ครบตามประเภทที่พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้ให้อำนาจไว้ มีการกำหนดแนวทางการบริหารงานจัดเก็บรายได้และ การตั้งงบประมาณในการสนับสนุนในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างเต็มที่

กมลชนก แสงสุรินทร์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานในกระบวนการบริหารการจัดเก็บภาษีของสำนักงานการคลังเทศบาลนครอุบลราชธานี พบว่า พนักงานเทศบาลสำนักงานการคลังเทศบาลนครอุบลราชธานีเห็นว่าระดับการปฏิบัติงานของกระบวนการบริหารการจัดเก็บภาษี โดยรวมและเป็นรายได้ออยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการอำนาจการและด้านจัดคนเข้าทำงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเสนอแนะให้ดำเนินการ ดังนี้ วางแผนอัตรากำลังให้เหมาะสมกับงาน มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ควรนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการออกใบเสร็จรับเงิน มีการปรับปรุงกลยุทธ์เชิงรุก เช่น การประชาสัมพันธ์ แลหน่วยงานมีรางวัลพิเศษกับผู้ปฏิบัติงานดีเด่น เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้พนักงาน

ศราวุธ ชัยชนะ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจ ในการเสียภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการเสียภาษีในระดับค่อนข้างต่ำ และอายุระดับการศึกษา อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้ความเข้าใจ

เสาวลักษณ์ ใจเรื่อน (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งต้อม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมพบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมาก คิดเป็นร้อยละ 100 และเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาจากงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งมีความก้าวหน้ามีการพัฒนาการจัดเก็บภาษีได้ดีขึ้นและสามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมายที่วางไว้และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นในปีต่อไปเรื่อย ๆ

ศรินทร์น์ วิรุณพันธ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านงบประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์

รุ่งโรจน์ มุมทอง. (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรงทาบ อำเภอลำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยเช่นกันทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงมาหาค่า ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของ

ประชาชน ด้านโครงสร้างและการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และ
ด้านบุคลากร

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีปัญหาในเรื่องของ
การพัฒนาการจัดเก็บเงินรายได้ ให้มีประสิทธิภาพ ครบถ้วนและถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย
และข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเงินรายได้เพียงพอที่จะนำมาใช้
ในการบริหารงาน และพัฒนากิจกรรมโครงการต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เนื่องจากในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังอยู่ระหว่างรับการถ่ายโอน
อำนาจจากส่วนกลาง จึงทำให้มีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นมากขึ้น
ถึงแม้การจัดเก็บเงินรายได้ จะถูกควบคุมและจำกัดโดยกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ แต่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งยังสามารถที่จะพัฒนาการจัดเก็บเงินรายได้ให้เกิด
ประสิทธิภาพได้เพิ่มขึ้น โดยการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเร่งทำความเข้าใจ ในเรื่อง
การจัดเก็บภาษีให้ถูกต้องครบถ้วน มีการบริหารจัดการที่ดีและรวมไปถึงความเข้าใจความร่วมมือ
ของทุกฝ่ายในองค์กร ทั้งฝ่ายบริหาร สภาท้องถิ่นเจ้าหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้
เสียภาษีในท้องถิ่นด้วย จึงจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บรายได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ